

Úvod do biologické antropologie

Petra Urbanová

LAMORFA - Laborař morfologie a forenzní antropologie

Oddělení biologické antropologie Ústavu antropologie
Přirodovědecké fakulty Masarykovy univerzity
www.asl.muni.cz/lamorfa

ANTROPOLOGIE

- z řečtiny anthrōpos=člověk, lógos=věda
- věda o člověku a lidských skupinách (populacích) v nejširším slova smyslu

socio-kulturní biologická/fyzická

paleoantropologie
kosterní antropologie
forenzní antropologie

KLASIFIKACE (TYPOLOGIE) ČLOVĚKA

Surgická - příslušnost, rasy, operace, (černá kůže, bílá kůže, ...)

Chetová - příslušnost, rasy, (černá kůže, bílá kůže, ...)

Maternální - příslušnost, rasy, (černá kůže, bílá kůže, ...)

Patetická - příslušnost, rasy, (černá kůže, bílá kůže, ...)

SOUČASNÝ POHLED NA VARIABILITU BIOLOGICKÝCH ZNAKŮ

- multifaktorální původ
- kovariance a interakce působících faktorů
- interakce morfologických, fyziologických a behaviorálních znaků
- důraz na prenatalní a postnatalní ontogenetický vývoj
- důraz na modularitu a intergritu vývoje tělesných struktur

VARIABILITA BIOLOGICKÝCH ZNAKŮ ČLOVĚKA - polymorfismus

STATISTICKÝ VÝVOJ
ADAPTACE

REKOGNICE

IDENTIFIKACE

VERIFIKACE

ANTROPOLOGIE

- z řečtiny anthrṓpos=člověk, lógos=věda
- věda o člověku a lidských skupinách (populacích) v nejširším slova smyslu

socio-kulturní

biologická/fyzická

paleoantropologie

kosterní antropologie
forenzní antropologie

- aplikace metod biologické/ fyzické antropologie v kontextu soudního systému
- identifikace osob a úkony s tím spojené (odhad věku, etnicity, příbuzenských vazeb, aproximace věkové změny apod.)

KLASIFIKACE (TYPOLOGIE) ČLOVĚKA

- jeden ze základních metodických přístupů ke studiu rozdílů a variability
- rozděluje jevy do předem vytvořených kategorií (skupin, typů...)
- zjednodušuje postup poznání – tj. objem informací je zredukován na míru, která je pojmově uchopitelná a pochopitelná
- člověk má předpoklady k tomu, aby během procesu poznání utvářel kategorie a neznámé jevy pak klasifikoval v závislosti na těchto vytvořených skupinách

Sangvinik – převládá krev, zábavný, spontánní, charismatický, dominantní

Cholerik – převládá žlutá žluč, agresivní, vůdčí osobnost, ambiciózní, dominantní

Melancholik – převládá černá žluč, milý, rozmýšlivý, kreativní, depresivní, perfekcionista

Flegmatik – převládá hlen, klidný, racionální, přemýšlivý, prchlivý

- nejvýraznější tělesné znaky – tělesná výška, barva kůže a vlasů, tvar obličeje a jeho struktur (nos, oční štěrbin, rty)
- jedná se o znaky, které dokážeme velice jednoduše pojmově vyjádřit
- jsou patrné *a prima vista*
- obličej, hlava, lebka – východiskem pro různé sociální interakce – komunikace, identifikace jedince, výběr partnera, formování vztahu mezi dítětem a matkou, vyjadřování emocí
- princip „in-group“ a „out-group“ percepce obličeje
- identifikovat „svou“ skupinu podle obličeje, ale snadněji pozitivně identifikuje obličej, který nepatří do jeho skupiny

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY - vývoj

- 17. st - **François Bernier**
- 18. st - **Carl Linné** - Systema natura (1735)
- **Johann Fridrich Blumenbach** - De genesis humani varietate nativa – 1776 - teorie monofyletického původu lidstva
- 19. st - **Joseph Arthur Comte de Gobineau** - Essai sur l'inégalité des races humaines

• **Cesare Lombroso (1836-1909)**
• "born criminal", největší fyzické znaky bestarosté (nezvěšelo, proměnlivě čerstvá kůže, husté vlasy, obličejové uši, nadměrná chlapčatost a velmi dlouhá paže)

SOUČASNÉ KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY

- jeden ze základních metodických přístupů ke studiu rozdílů a variability
- rozděluje jevy do předem vytvořených kategorií (skupin, typů...)
- zjednodušuje postup poznání – tj. objem informací je zredukován na míru, která je pojmově uchopitelná a pochopitelná
- člověk má předpoklady k tomu, aby během procesu poznání utvářel kategorie a neznámé jevy pak klasifikoval v závislosti na těchto vytvořených skupinách

(TYPOLOGIE) CLOVEKA

Sangvinik – převládá krev, zábavný, spontánní, charismatický, dominantní

Cholerik – převládá žlutá žluč, agresivní, vůdčí osobnost, ambiciózní, dominantní

Melancholik – převládá černá žluč, milý, rozmýšlivý, kreativní, depresivní, perfekcionista

Flegmatik – převládá hlen, klidný, racionální, přemýšlivý, prchlivý

- nejvýraznější tělesné znaky – tělesná výška, barva kůže a vlasů, tvar obličeje a jeho struktur (nos, oční štěrbina, rty)
- jedná se o znaky, které dokážeme velice jednoduše pojmově vyjádřit
- jsou patrné *a prima vista*
- obličej, hlava, lebka – východiskem pro různé sociální interakce – komunikace, identifikace jedince, výběr partnera, formování vztahu mezi dítětem a matkou, vyjadřování emocí
- princip „in-group“ a „out-group“ percepce obličeje
- identifikovat „svou“ skupinu podle obličeje, ale snadněji pozitivně identifikuje obličej, který nepatří do jeho skupiny

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY - vývoj

- 17. st - **François Bernier**
- 18. st - **Carl Linné** - Systema natura (1735)
- **Johann Fridrich Blumenbach** - De genesis humani varietate nativa – 1776 - teorie monofyletického původu lidstva
- 19. st - **Joseph Arthur Comte de Gobineau** - Essai sur l'inégalité des races humaines

HOMO SAPIENS

- Homo americanus (rudá plet, černě rovné silné vlasy bez vousů,
- Homo europaeus (bílá plet, světlá barva vlasů i očí),
- Homo asiaticus (žlutá plet, černé vlasy, hnědé oči),
- Homo afer (černá plet, kudrnaté vlasy)
- Homo monstrosus (člověk zřídny, deformace hlavy do výšky, plaskohlavý, zde měl pravděpodobně na mysli jedince s umělými deformacemi lebky)

HOMO FERUS

- člověk divoký, chodí po čtyřech a nemluví

- **kuvertsaké** - Asiaté a Evropané a výjimkou Lapenci a Fini, bílá plet, tmavá až střední barva vlasů, oválný obličej, zoubčenco, nosu a střední tloušťka rtů
- **mangoloidé** - Asi (kromě Malajské), Lapenci a Eslymáci, žlutavě bílá plet, černý rovný vlas, ploché obličej, úzké štěrby a vyskupující lícní kosti
- **etopské** - Afričtí (kromě severní Afriky), kudrnaté vlasy, vypouklé tělo, silné rty
- **americké** - Američtí kromě Eslymáků, měščitá barva pleti, vyčtvácející nos, široký obličej
- **malajské** - Malajské, Indonésie, Oceánie, tmavě žlutá plet, černé kudrnaté vlasy, silný nos, velké ústa

- **rasa bílá** – inteligentní, energická, čestná, odvážná, s válečným uměním
- **rasa žlutá** – inteligentní, pracovitá, ale má sklon k idealismu a nezdravému fantazírování
- **rasa černá** - zavrženíhodná

HOMO SAPIENS

- Homo americanus (rudá plet', černé rovné silné vlasy bez vousů,
- Homo europaeus (bílá plet', světlá barva vlasů i očí),
- Homo asiaticus (žlutá plet', černé vlasy, hnědé oči),
- Homo afer (černá plet', kudrnaté vlasy)
- Homo monstrosus (člověk zrudný, deformace hlavy do výšky, ploskohlavý, zde měl pravděpodobně na mysli jedince s umělými deformacemi lebky)

HOMO FERUS

- člověk divoký, chodí po čtyřech a nemluví

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY - vývoj

- 17. st - **François Bernier**
- 18. st - **Carl Linné** - Systema natura (1735)
- **Johann Fridrich Blumenbach** - De genesis humani varietate nativa – 1776 - teorie monofyletického původu lidstva
- 19. st - **Joseph Arthur Comte de Gobineau** - Essai sur l'inégalité des races humaines

HOMO SAPIENS

- Homo americanus (rudá plet, černě rovné silné vlasy bez vousů,
- Homo europaeus (bílá plet, světlá barva vlasů i očí),
- Homo asiaticus (žlutá plet, černé vlasy, hnědé oči),
- Homo afer (černá plet, kudrnaté vlasy)
- Homo monstrosus (člověk zřádný, deformace hlavy do výšky, plaskohlavý, zde měl pravděpodobně na mysli jedince s umělými deformacemi lebky)

HOMO FERUS

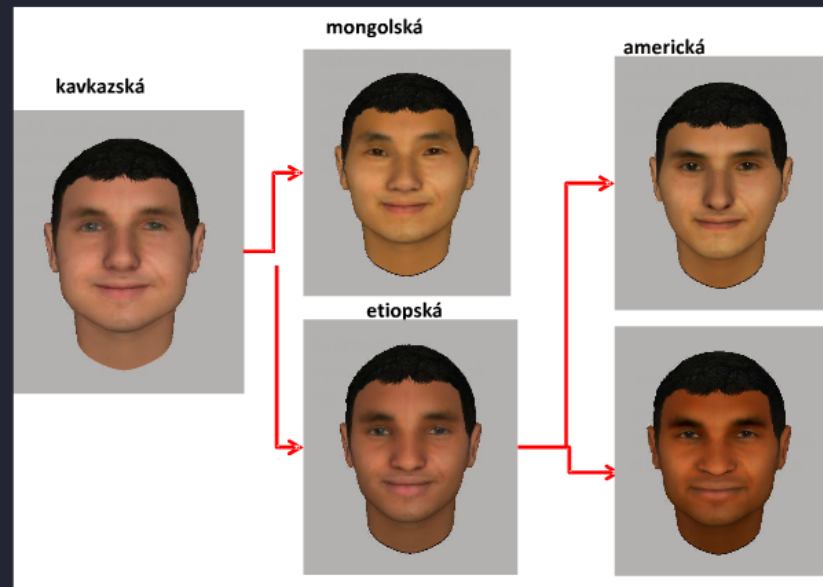
- člověk divoký, chodí po čtyřech a nemluví

- **kuvertsaké** - Asiaté a Evropané a výjimkou Lapenci a Fini, bílá plet, tmavá až střední barva vlasů, oválný obličej, zoubkovanou hlavu a středně tloušťku nosu
- **mangoloidé** - Asi (kromě Malajské), Lapenci a Eslymáci, žlutavě bílá plet, černý rovný vlas, ploché obličej, úzké štěrby a vyskupující lícní kosti
- **etopské** - Afričtí (kromě severní Afriky), kudrnaté vlasy, vypouklé tělo, silné nosy
- **americké** - Američtí kromě Eslymáků, měščitá barva pleti, vyčtvrcený nos, široký obličej
- **malajské** - Malajské, Indonésie, Oceánie, tmavavě bílá plet, černé kudrnaté vlasy, silný nos, velké ústa

- **rasa bílá** – inteligentní, energická, čestná, odvážná, s válečným uměním
- **rasa žlutá** – inteligentní, pracovitá, ale má sklon k idealismu a nezdravému fantazírování
- **rasa černá** - zavrženíhodná

- **kavkazská** - Asiaté a Evropané s výjimkou Laponců a Finů, bílá pleť, tmavá až střední barva vlasů, oválný obličej, zaoblenou hlavu a střední tloušťku rtů
- **mongolská** - Asie (kromě Malajsie), Laponci a Eskymáci, žlutohnědá pleť černý rovný vlas, plochý obličej, úzké štěrbiny a vystupující lícní kosti
- **etiopská** - Afrika (kromě severní Afriky), kudrnaté vlasy, vypouklé čelo, silné rty
- **americká** - Amerika kromě Eskymáků, měděná barva pleti, vyčnívající nos, široký obličej
- **malajská** - Malajsie, Indonésie, Oceánie, tmavohnědá pleť, černé kudrnaté vlasy, silný nos, velká ústa

KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY - vývoj

- 17. st - **François Bernier**
- 18. st - **Carl Linné** - Systema natura (1735)
- **Johann Fridrich Blumenbach** - De genesis humani varietate nativa – 1776 - teorie monofyletického původu lidstva
- 19. st - **Joseph Arthur Comte de Gobineau** - Essai sur l'inégalité des races humaines

HOMO SAPIENS

- Homo americanus (rudá plet, černě rovné silné vlasy bez vousů,
- Homo europaeus (bílá plet, světlá barva vlasů i očí),
- Homo asiaticus (žlutá plet, černé vlasy, hnědé oči),
- Homo afer (černá plet, kudrnaté vlasy)
- Homo monstrosus (člověk zřídny, deformace hlavy do výšky, plaskohlavý, zde měl pravděpodobně na mysli jedince s umělými deformacemi lebky)

HOMO FERUS

- člověk divoký, chodí po čtyřech a nemluví

- **kuvertsaká** - Asiaté a Evropané a výjimkou Lapenci a Fini, bílá plet, tmavá až střední barva vlasů, oválný obličej, zoubčenco, nosu a střední tloušťka rtů
- **mangolská** - Asi (kromě Malajské, Lapenci a Eslymáci, žlutavě bílá plet, černý rovný vlas, ploché obličej, úzké štěrby a vyskupující lícní kosti
- **etiopská** - Afričtí (kromě severní Afriky), kudrnaté vlasy, vypouklé tělo, silné rty
- **americká** - Američtí kromě Eslymáci, světlá barva pleti, vyčtvácející nos, široký obličej
- **malajská** - Malajské, Indonésie, Oceánie, tmavě žlutá plet, černé kudrnaté vlasy, silný nos, velké ústa

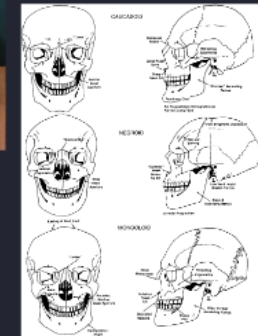
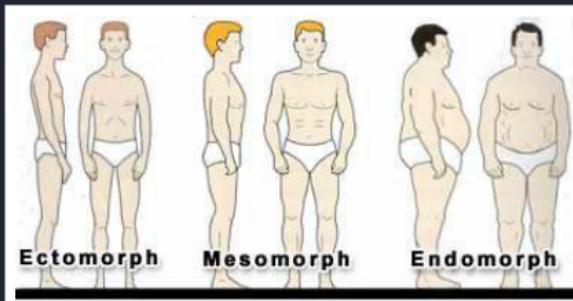
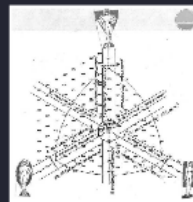

- **rasa bílá** – inteligentní, energická, čestná, odvážná, s válečným uměním
- **rasa žlutá** – inteligentní, pracovitá, ale má sklon k idealismu a nezdravému fantazírování
- **rasa černá** - zavrženíhodná

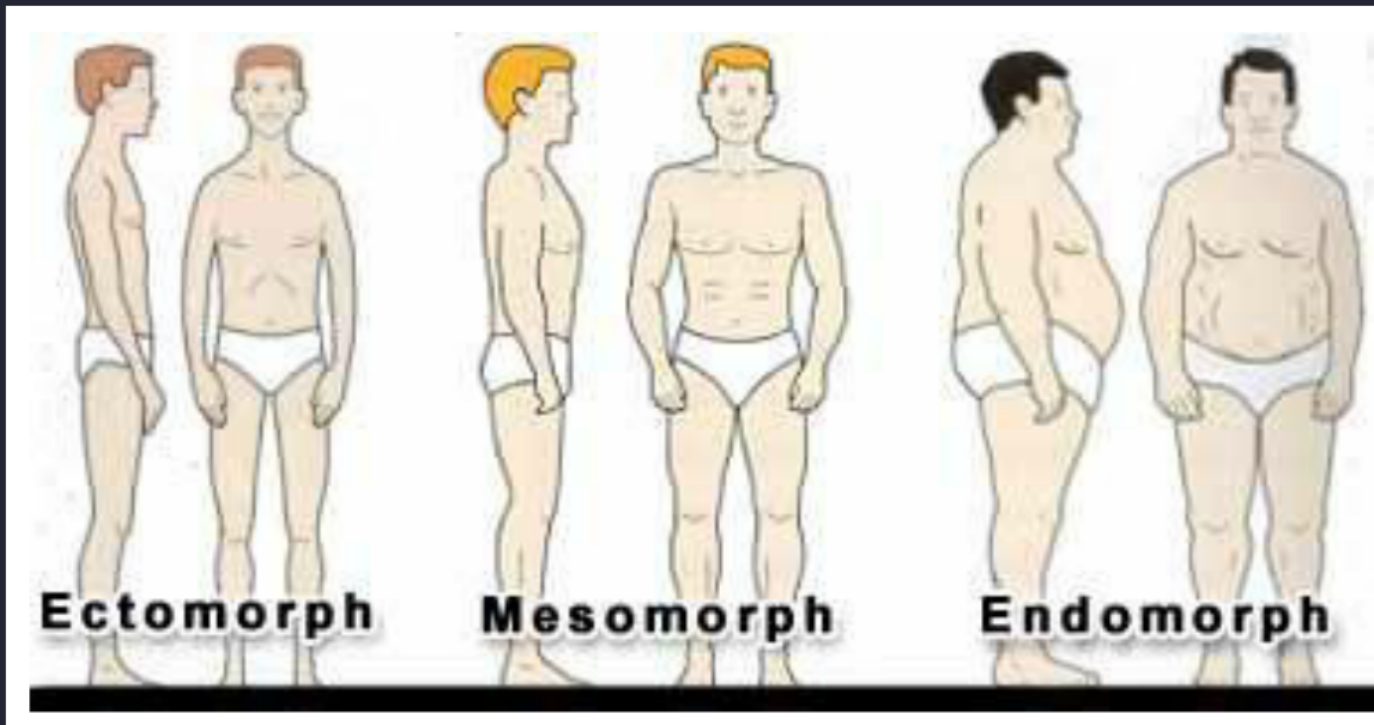
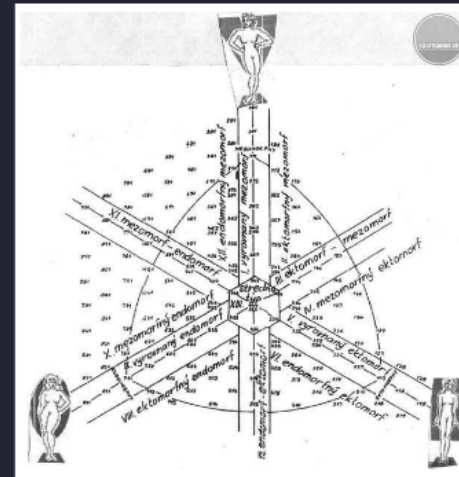
- **rasa bílá** – inteligentní, energická, čestná, odvážná, s válečným uměním
- **rasa žlutá** – inteligentní, pracovitá, ale má sklon k idealismu a nezdravému fantazírování
- **rasa černá** - zavrženíhodná

SOUČASNÉ KLASIFIKAČNÍ SYSTÉMY

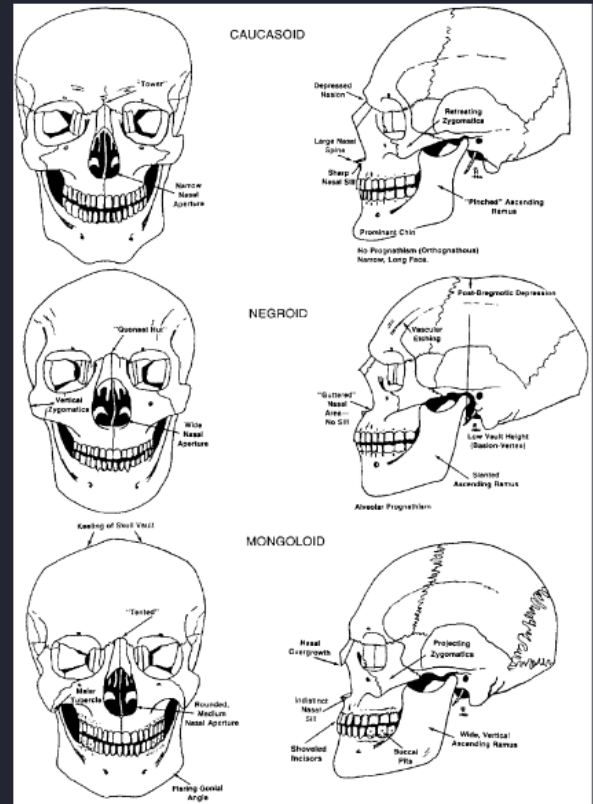
- Sheldon
- Heath-Carter

- Sheldon
- Heath-Carter

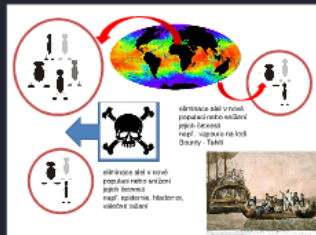
SOUČASNÝ POHLED NA VARIABILITU BIOLOGICKÝCH ZNAKŮ

- multifaktoriální původ
- kovariance a interakce působících faktorů
- interakce morfologických, fyziologických a behaviorálních znaků
- důraz na prenatální a postnatální ontogenetický vývoj
- důraz na modularitu a intergritu vývoje tělesných struktur

VARIABILITA BIOLOGICKÝCH ZNAKŮ ČLOVĚKA - *polymorfismus*

GENETICKÁ VARIABILITA

- mechanismy mendelovské genetiky = segregace, kombinace a rekombinace (vazba genů)
- selekce
- migrace
- mutace
- hrdlo láhve - "bottleneck" a jev zakladatele "founder's effect"

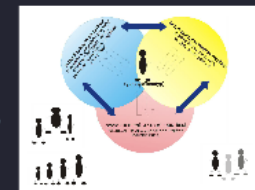

Model negativní dědičnosti

- evoluční princip **Červeně královny** – výhodně je lístít se od rodičů a příslušníků stejné populace
- **polymorfismus** = mechanismus pro zvýšení odolnosti populace vůči působení stresových faktorů (tj. parazitů, predátorů)
- populace, které obývají proměnlivější prostředí, mají vyšší polymorfismus než populace stabilního prostředí

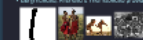
ADAPTACE

- schopnost přizpůsobit se vnějšímu prostředí
- adaptace evoluční (genetické)
- adaptace fyzické – ontogenetické (vývojové)
- adaptace fyziologické – krátkodobé (aklimace, aklimatizace)
- adaptace behaviorální (kulturní)

FYZICKÉ ADAPTACE

- dlouhá přizpůsobení organismu
- adaptace v rámci a mezi
- příklady: migrace
- fyzické: ochranný pigment, melanin, žluté zuby
- Derymologie, Platyologie, Thoraxologie, prstů

FYZIOLOGICKÉ ADAPTACE

- krátkodobé přizpůsobení
- reakce organismu
- reakce organismu na změny prostředí
- reakce organismu na změny prostředí
- reakce organismu na změny prostředí

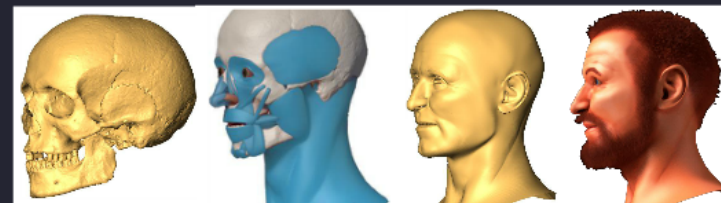
KULTURNÍ ADAPTACE

- kulturní oběť, depresivní nálada
- sociální interakce, přizpůsobení
- sociální interakce, přizpůsobení
- sociální interakce, přizpůsobení

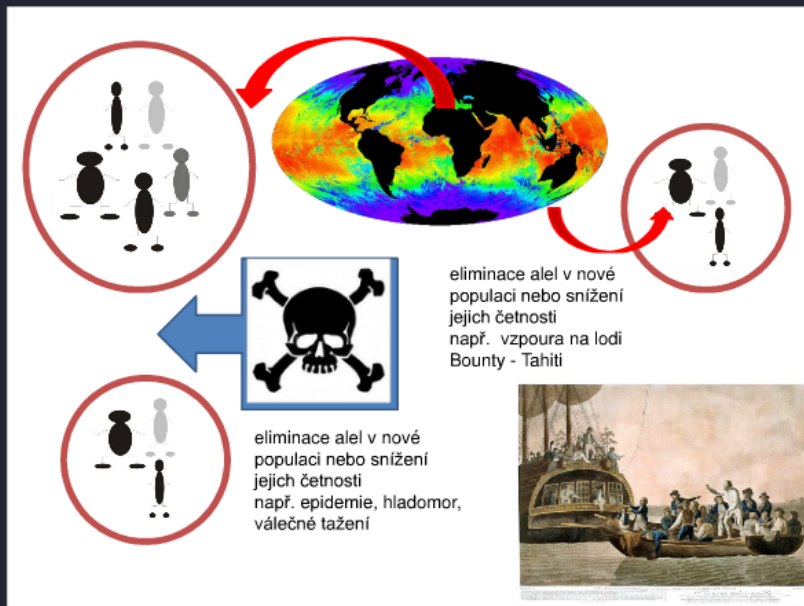
FRANZ BOAS (1858-1945)

- průkopník studia genetických faktorů a faktorů vnějšího prostředí na morfolologii člověka
- 1909-1910: studium amerických imigrantů pro *US Immigration Commission*
- sám imigrant – narozen v Německu
- hlavní oponent rasové teorie založené na tvaru lebky

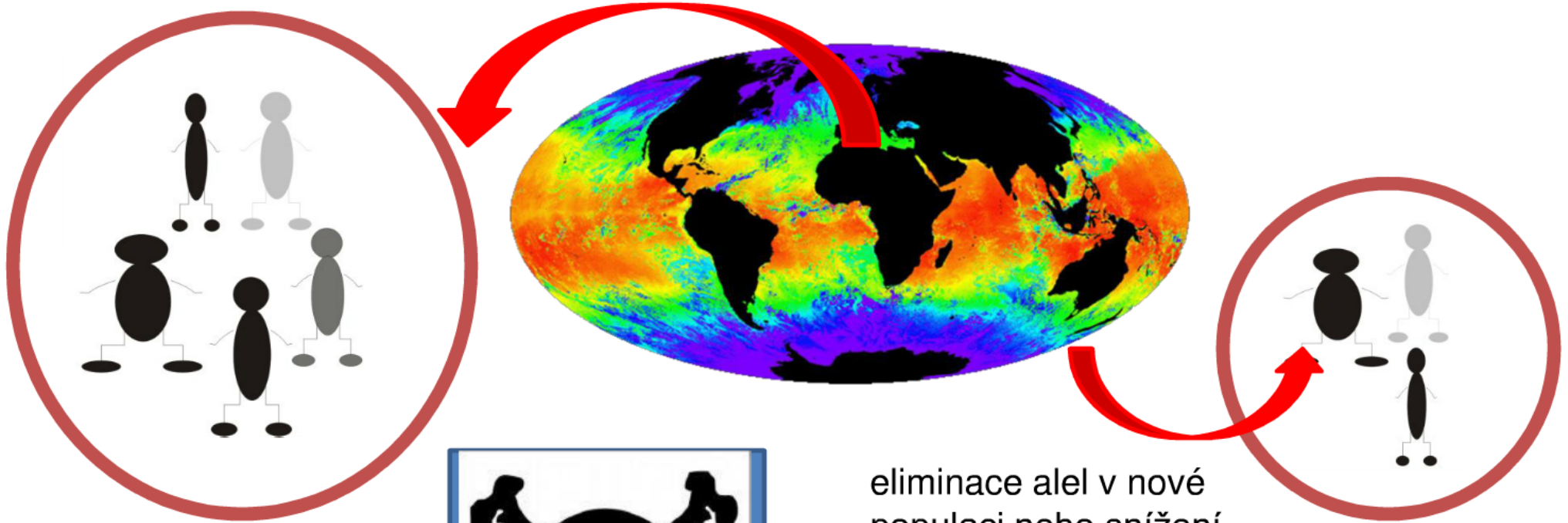
GENETICKÁ VARIABILITA

- mechanismy mendelovské genetiky = segregace, kombinace a rekombinace (vazba genů)
- selekce
- migrace
- mutace
- hrdlo láhve - "bottleneck" a jev zakladatele "founder's effect"

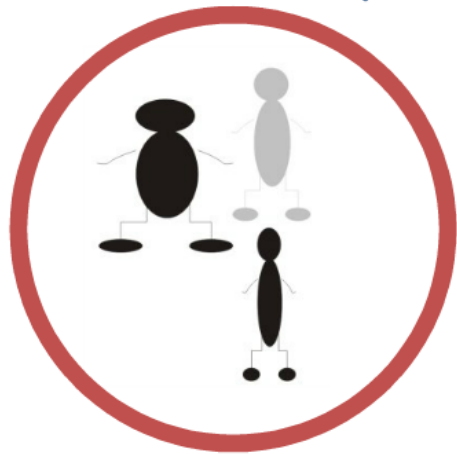

Model negativní dědičnosti

- evoluční princip **Červené královny** – výhodné je lišit se od rodičů a příslušníků stejné populace
- **polymorfismus** = mechanismus pro zvýšení odolnosti populace vůči působení stresových faktorů (tj. parazitů, predátorů)
- populace, které obývají proměnlivější prostředí, mají vyšší polymorfismus než populace stabilního prostředí

eliminace alel v nové populaci nebo snížení jejich četnosti
např. vzpoura na lodi Bounty - Tahiti

eliminace alel v nové populaci nebo snížení jejich četnosti
např. epidemie, hladomor, válečné tažení

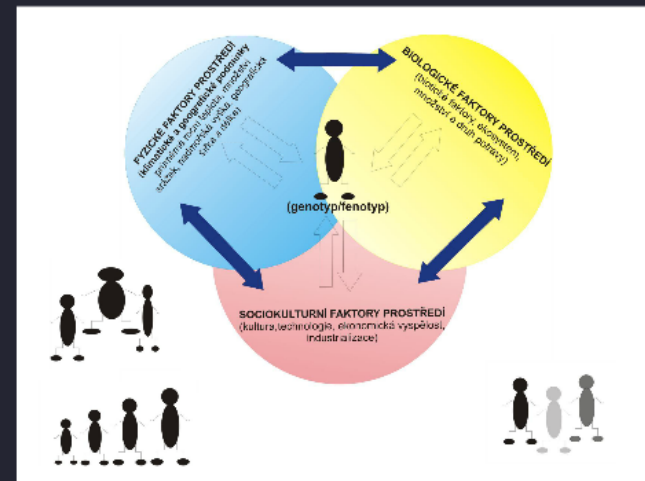
Model negativní dědičnosti

- evoluční princip **Červené královny** – výhodné je lišit se od rodičů a příslušníků stejné populace
- **polymorfismus** = mechanismus pro zvýšení odolnosti populace vůči působení stresových faktorů (tj. parazitů, predátorů)
- populace, které obývají proměnlivější prostředí, mají vyšší polymorfismus než populace stabilního prostředí

ADAPTACE

- schopnost přizpůsobit se vnějšímu prostředí
- adaptace evoluční (genetické)
- adaptace fyzické – ontogenetické (vývojové)
- adaptace fyziologické – krátkodobé (aklimace, aklimatizace)
- adaptace behaviorální (kulturní)

FYZICKÉ ADAPTACE

- dlouhodobé přizpůsobení organismu
- zakotvené v genomu = dědičné
- vznikají v ontogenezi
- fenotyp - polymorfismus v morfologii, metabolismu, funkci apod.
- Bergmanovo, Allenovo a Thomsanovo pravidlo

FYZIOLOGICKÉ ADAPTACE

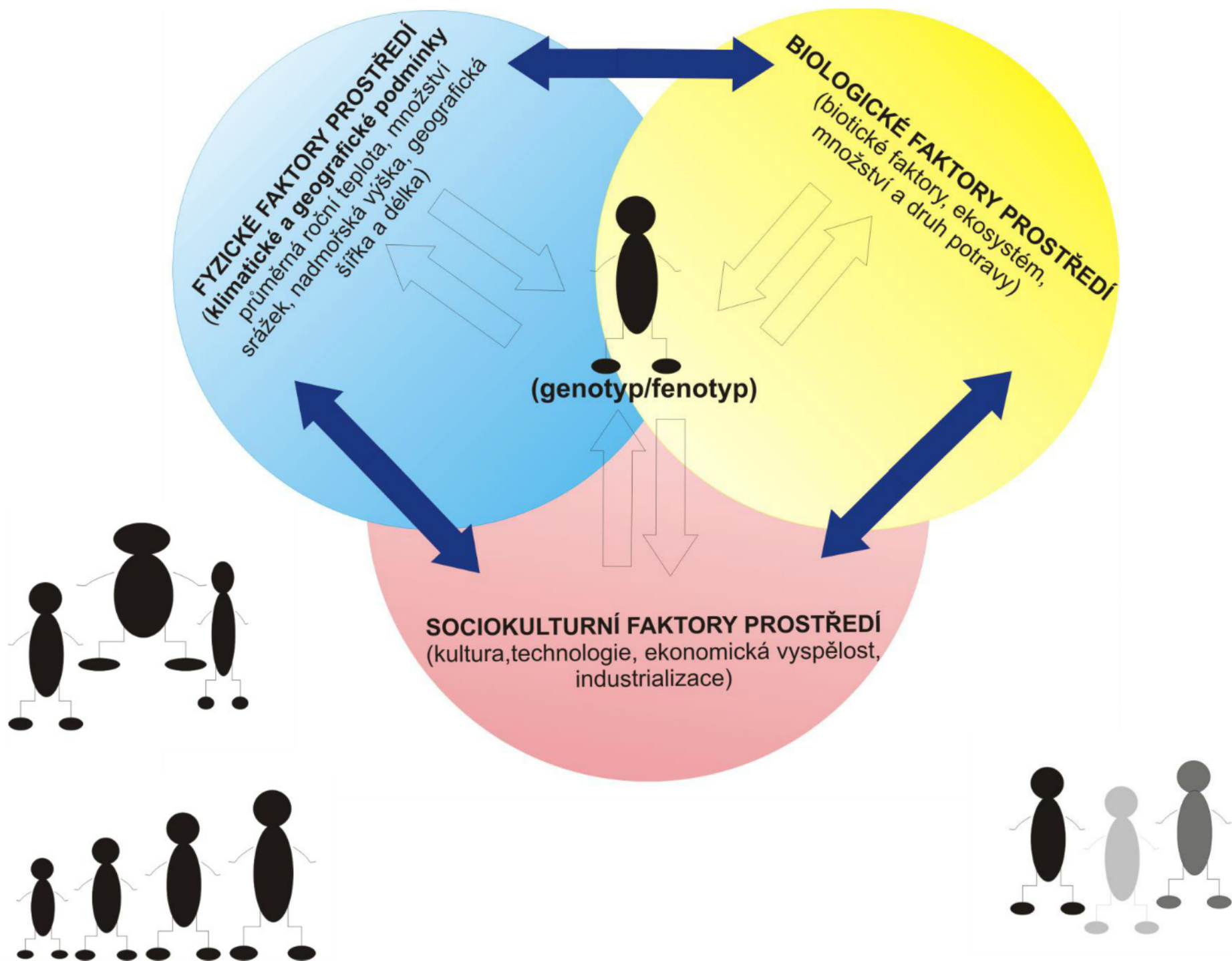
- krátkodobé přizpůsobení
- není dědičné
- často základní funkce pro zachování homeostázi (životaschopnosti organismu)
- např. změna krevního tlaku, počtu krvinek atd.

KULTURNÍ ADAPTACE

- oblečení, obydlí, doprava, nástroje
- sociální struktura, příbuzenské vztahy
- sociální interakce (i z našeho pohledu negativní - infanticida/senilicita)

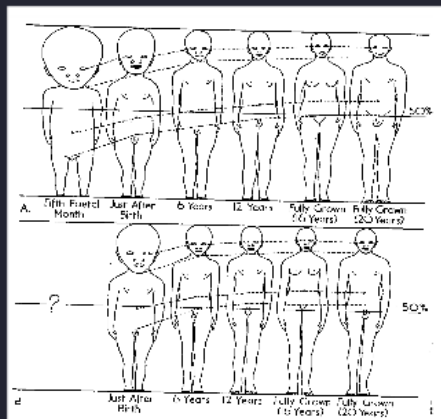

FYZICKÉ ADAPTACE

- dlouhodobé přizpůsobení organismu
- zakotvené v genomu = dědičné
- vznikají v ontogenezi
- fenotyp - polymorfismus v morfologii, metabolismu, funkci apod.
- Bergmanovo, Allenovo a Thomsonovo pravidlo

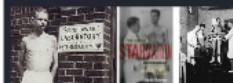

FYZIOLOGICKÉ ADAPTACE

- krátkodobé přizpůsobení
- není dědičné
- často základní funkce pro zachování homeostázi (životaschopnosti organismu)
- např. změna krevního tlaku, počtu krvinek atd.

Limity lidské adaptability

- Minnesota starvation experiment
  - 1944-1945, N=32 dospělých mužů
  - 1950: The Biology of Human Starvation (Ancel Keys)
  - 1/3 obvyklého energetického příjmu po dobu 24 týdnů
  - požadovaná ztráta 1% z původní tělesné váhy
  - rekonvalescence – 2 měsíce-2 roky
  - po 60-ti letech rozhovory s 18 účastníky

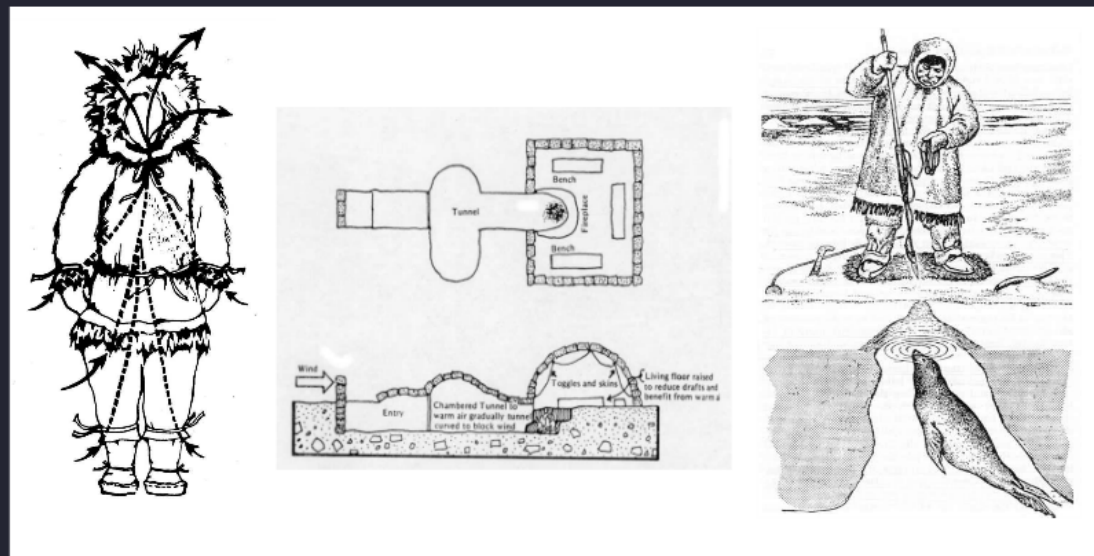

Univerzita v severní části

Univerzita v severní části

KULTURNÍ ADAPTACE

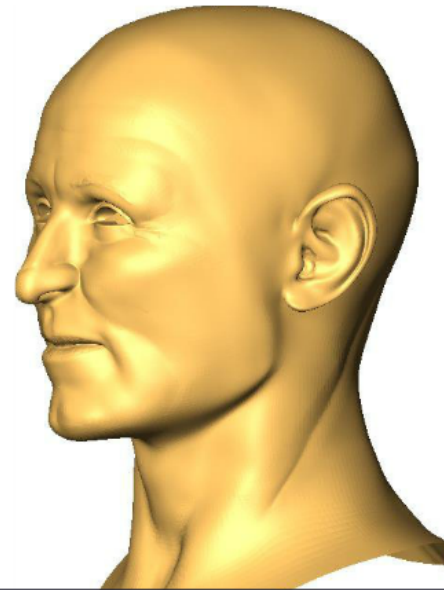
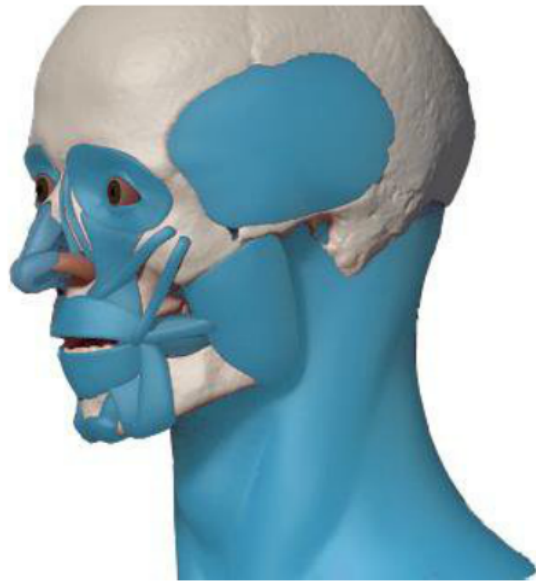
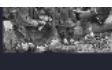
- oblečení, obydlí, doprava, nástroje
- sociální struktura, příbuzenské vztahy
- sociální interakce (i z našeho pohledu negativní - infantilita/senilicita)

FRANZ BOAS (1858-1945)

- průkopník studia genetických faktorů a faktorů vnějšího prostředí na morfologii člověka
- 1909-1910: studium amerických imigrantů pro *US Immigration Commission*
- sám imigrant – narozen v Německu
- hlavní oponent rasové teorie založené na tvaru lebky

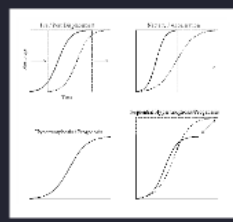
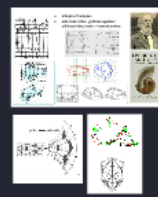
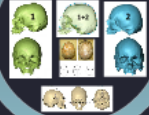

MORFOLOGIE

VELIKOST

TVAR

FUNKCE

ENDOGENNÍ FAKTORY

- genetický podklad
- biologický profil jedince
- zdravotní stav
- interakce mezi strukturami, funkčními a anatomickými moduly

BIODIVERSITA A INTERAKTIVITA

- ekologická stabilita
- ekologická stabilita

EXOGENNÍ FAKTORY

- klimatické faktory (klimatické pásmo, průměrná teplota, srážky)
- poloha - izolace, kvantita
- struktura krajiny
- sociálněekonomický status
- přítomnost parazitů
- zdravotní péče

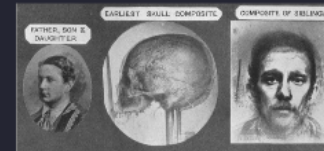
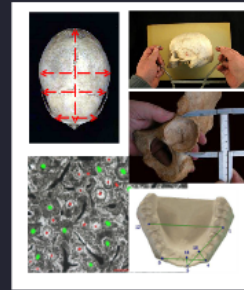
CHOVÁNÍ

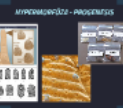
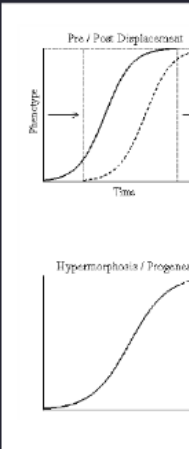
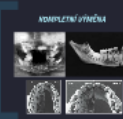
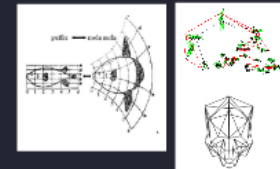
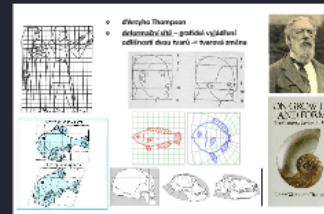
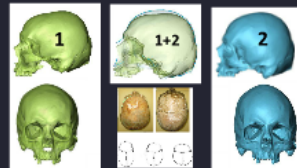

MORFOLOGIE

VELIKOST

TVAR

FUNKCE

ENDOGENNÍ FAKTORY

- genetický podklad
- biologický profil jedince
- zdravotní stav
- interakce mezi
strukturními, funkčními
a anatomickými moduly

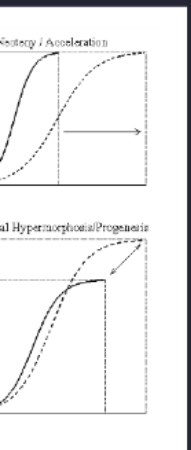
MODULARITA A INTERGRITA

- rozdělení organismu
- míra provázanosti částí
organismu

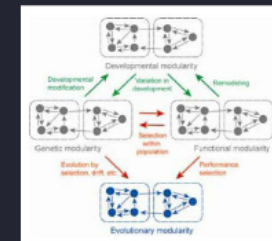
EXOGENNÍ FAKTORY

- klimatické faktory (klimatické
pásmo, průměrná teplota, srážky)
- potrava - kvalita, kvantita
- životní styl
- socioekonomický status
- přítomnost patogenů
- zdravotní péče

ENDOGENNÍ FAKTORY

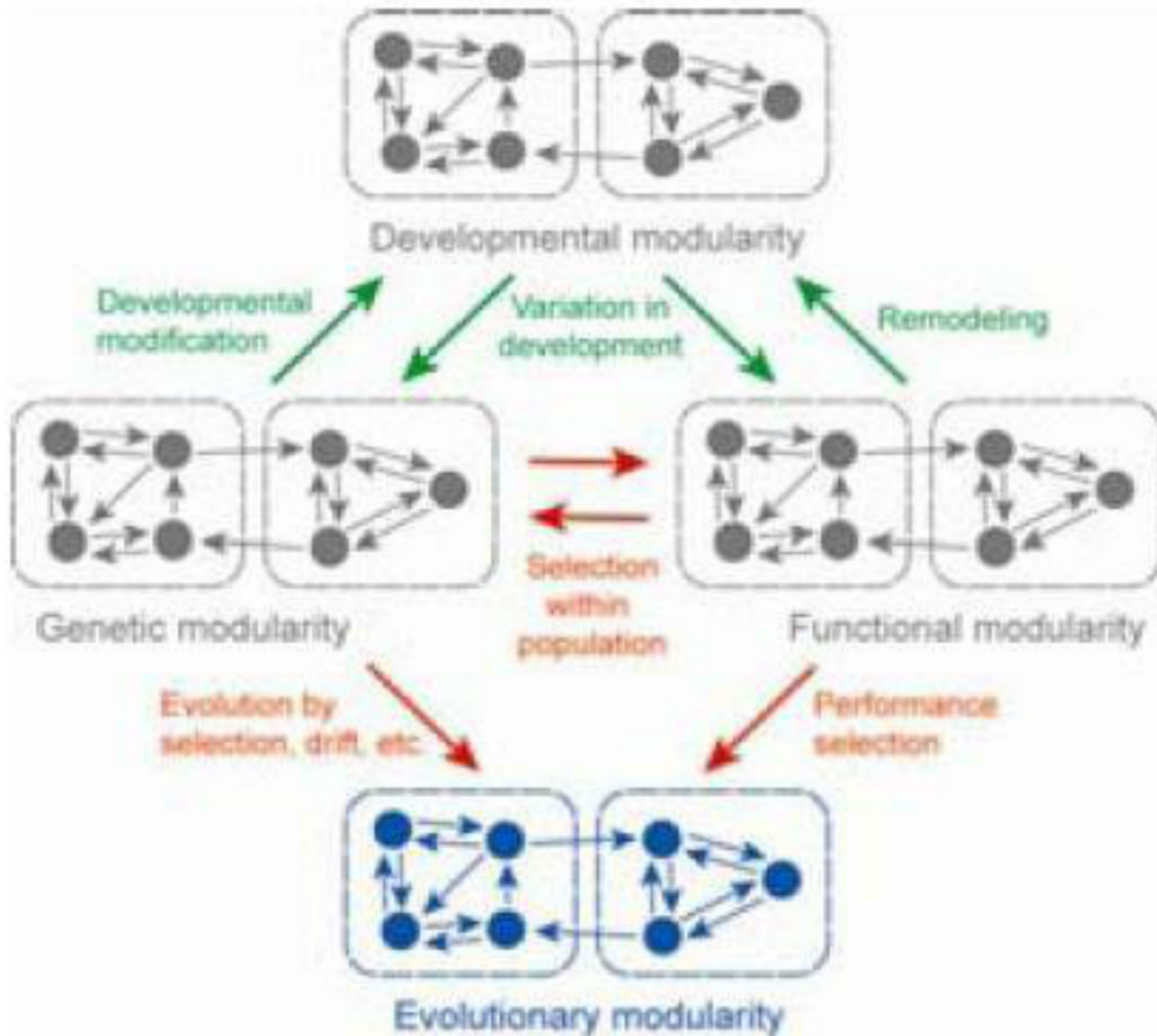
- genetický podklad
- biologický profil jedince
- zdravotní stav
- interakce mezi
strukturními, funkčními
a anatomickými moduly

MOD A INT

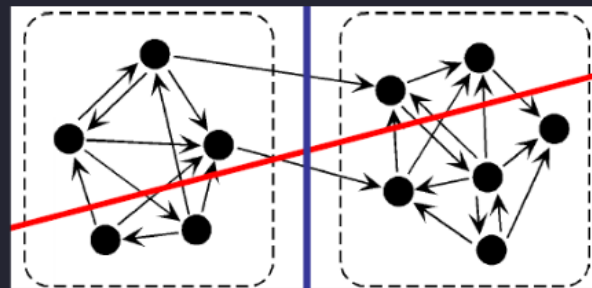
- rozčleně
- míra pro
- organism

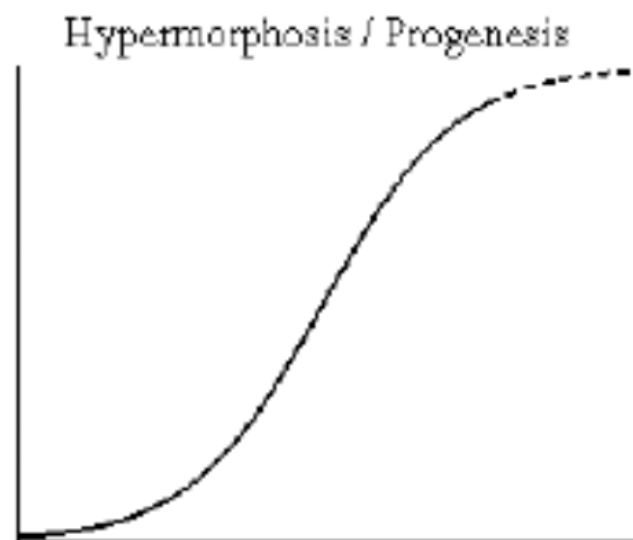
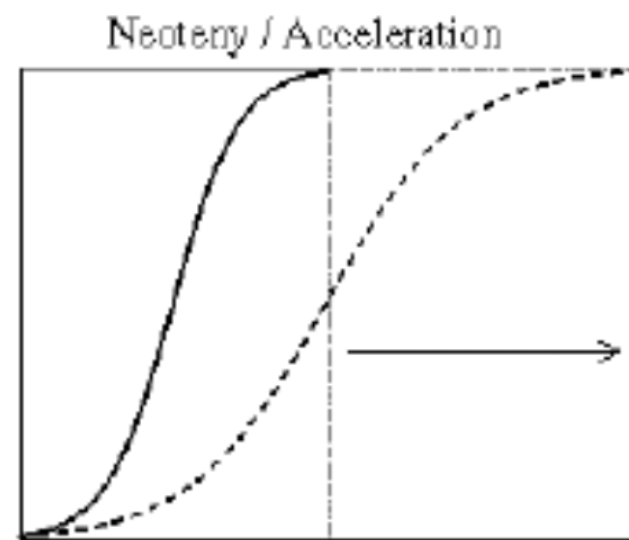
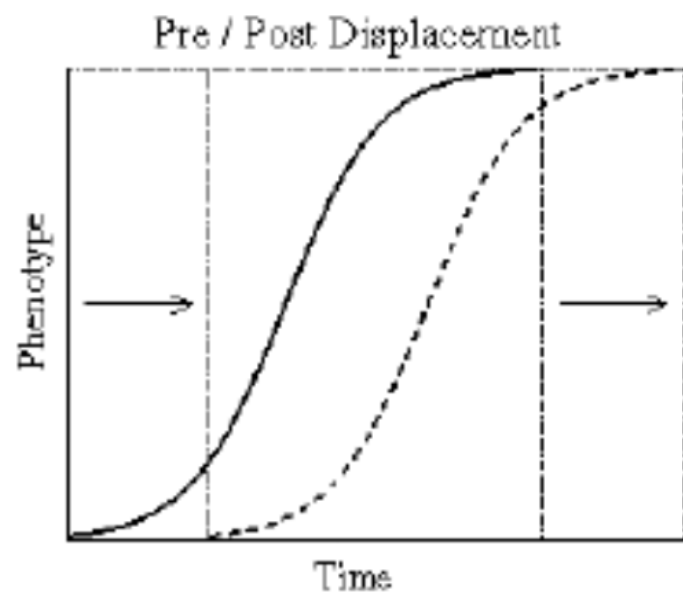
MODULARITA A INTERGRITA

- rozčlenění organismu
- míra provázanosti částí organismu

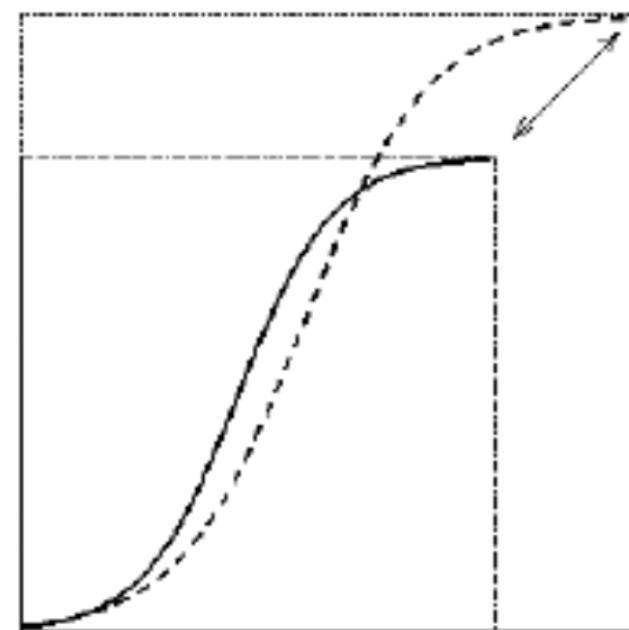

EXOGENNÍ FAKTORY

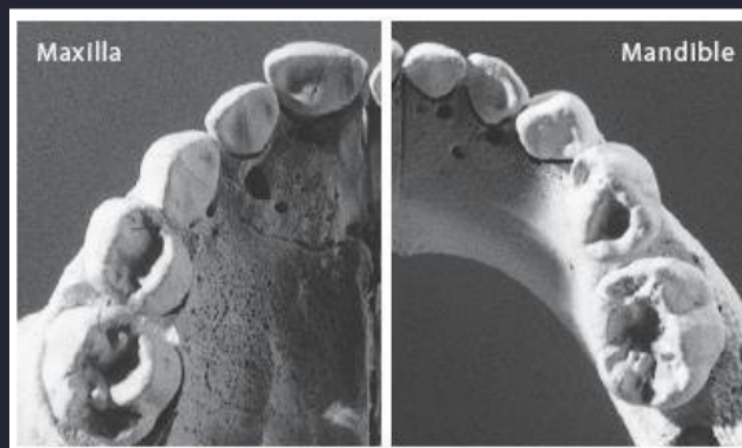
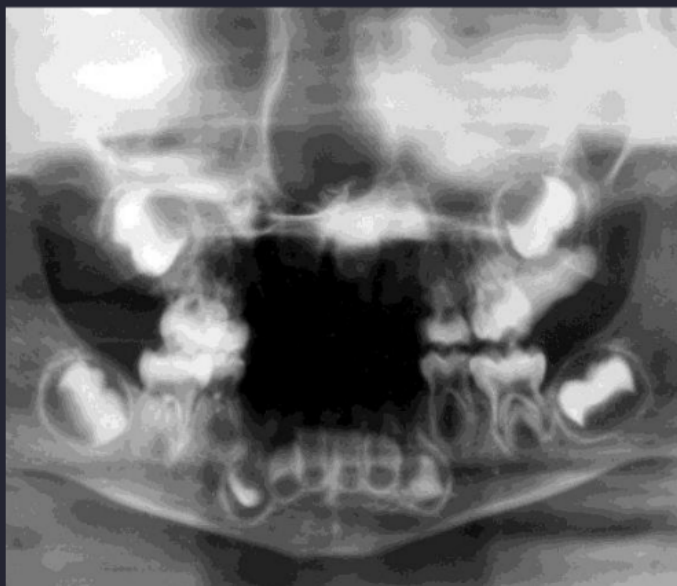
- klimatické faktory (klimatické pásmo, průměrná teplota, srážky)
- potrava - kvalita, kvantita
- životní styl
- socioekonomický status
- přítomnost patogenů
- zdravotní péče

Sequential Hypermorphosis/Progenesis

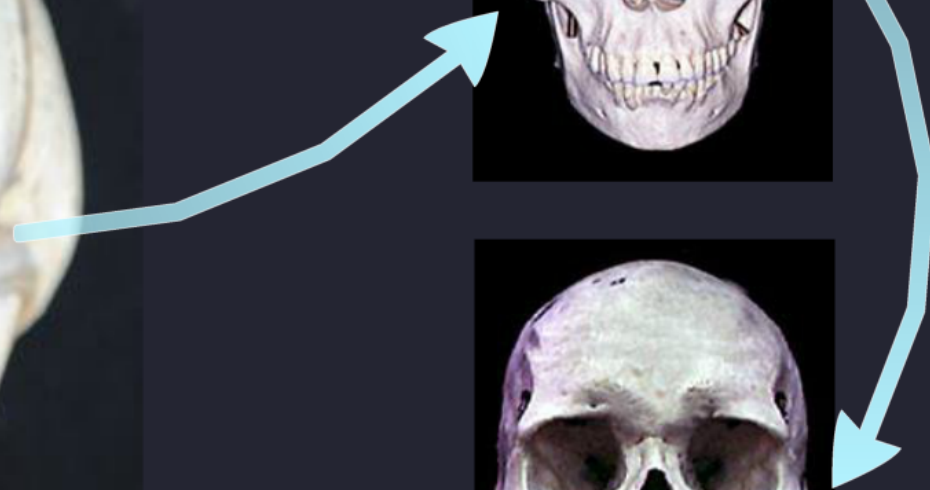

KOMPLETNÍ VÝMĚNA

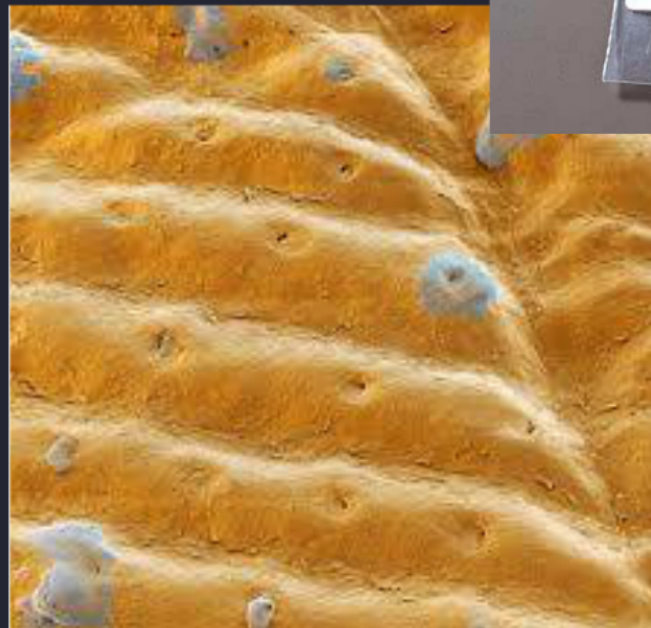
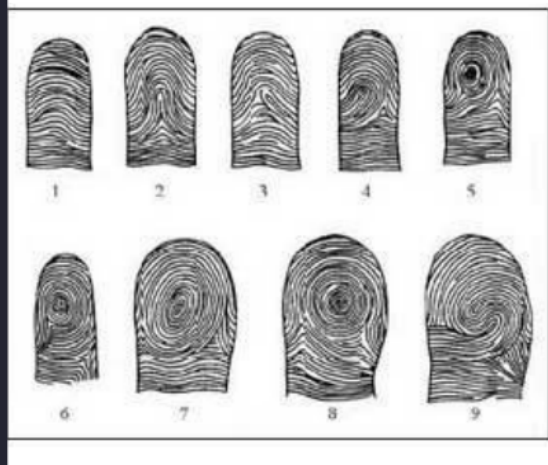
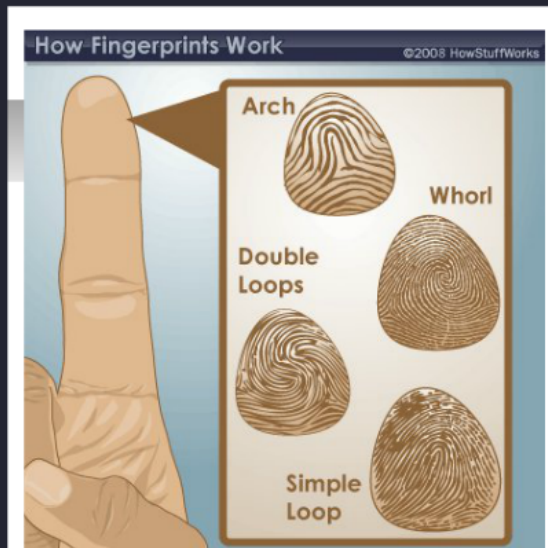

NEOTENIE - AKCELERACE

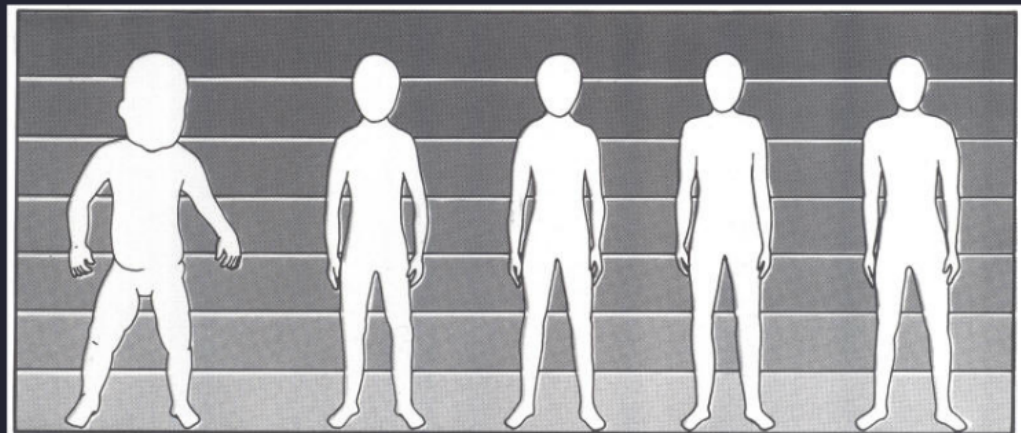
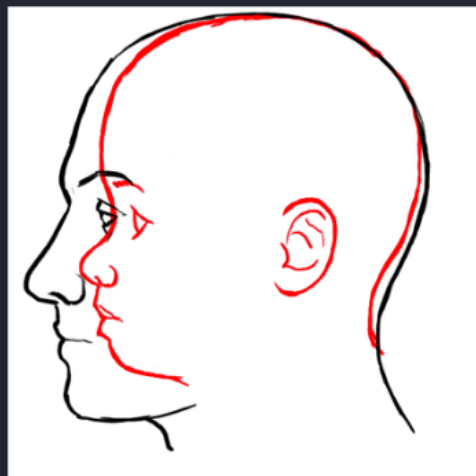

HYPERMORFÓZA - PROGENESIS

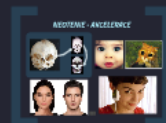
POSTUPNÁ HYPERMORFÓZA

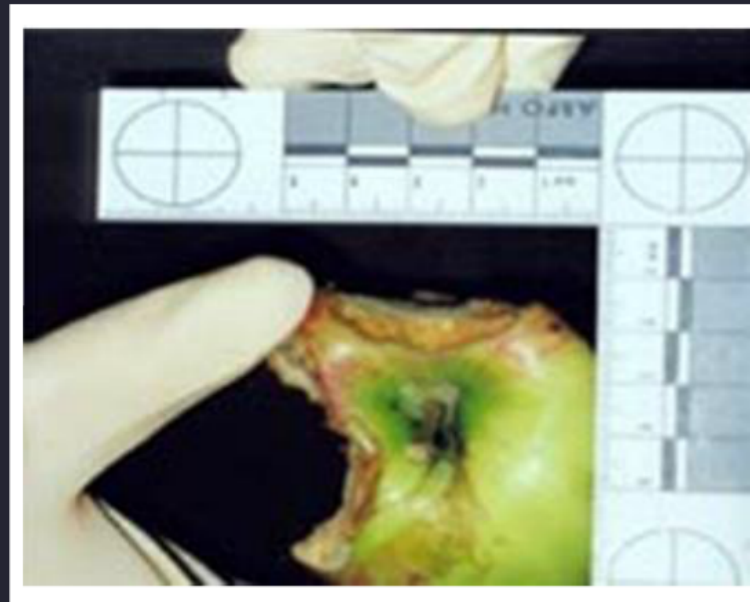
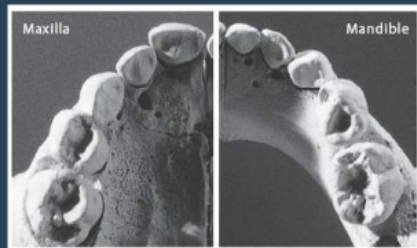
The changes in proportions from birth to adult

CHOVÁNÍ

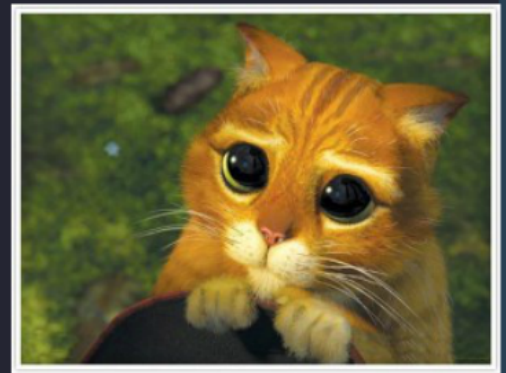

KOMPLETNÍ VÝMĚNA

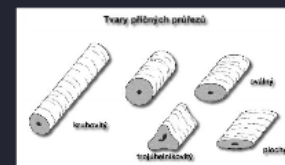
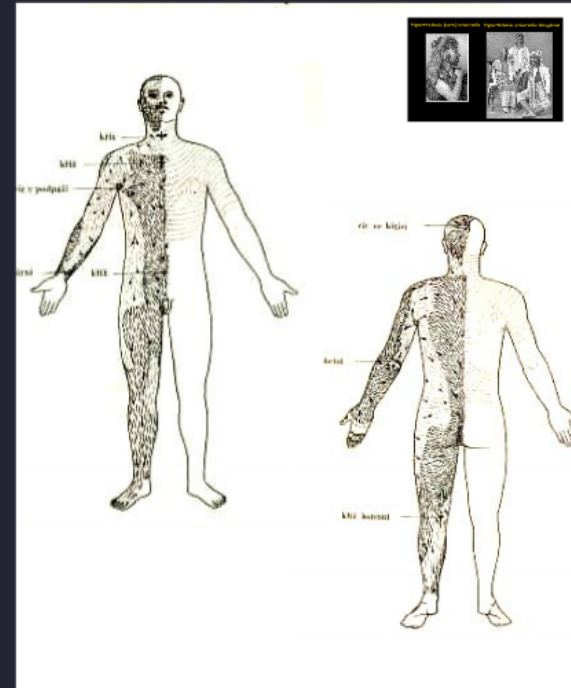
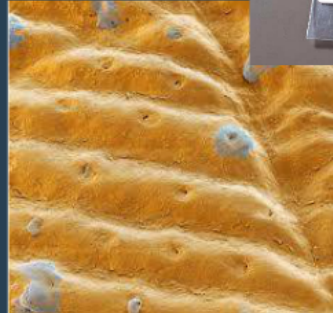

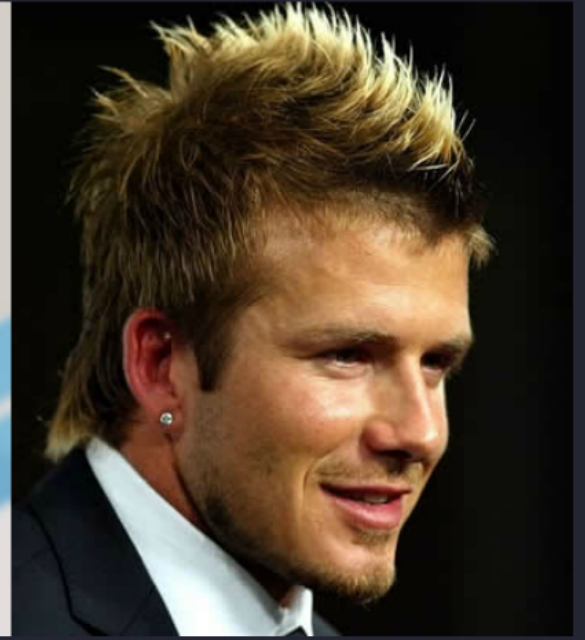
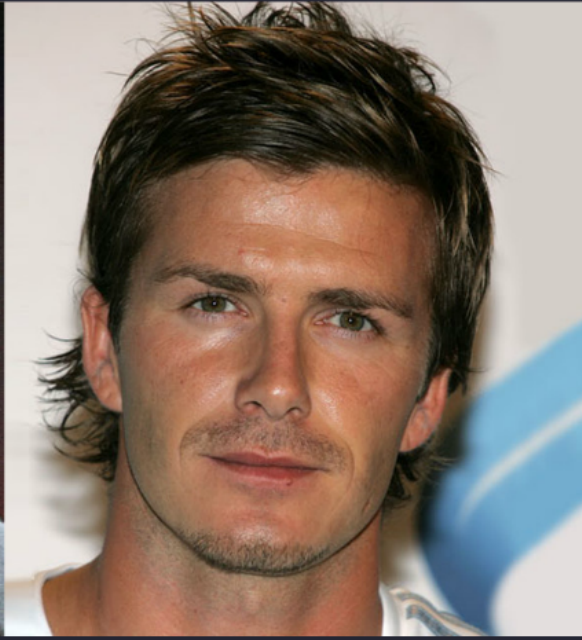
NEOTENIE - AKCELERACE

HYPERMORFÓZA - PROGENESIS

Hotentot

Papua

Křovák

vlasy ulotrichní, fil-fil, spirálovité

- skupiny vlasů 2-5 max. 6-7;
- lophocomes= svazky vlasů
- s mezerami (Hotentoti, Křováci),
- eriocomes=husté (Vliesshaaren) - Papuánci, Negři, Káfrové

Wedda

Semang

vlasy kymotrichní

Senoi

Austrálec

Koryak

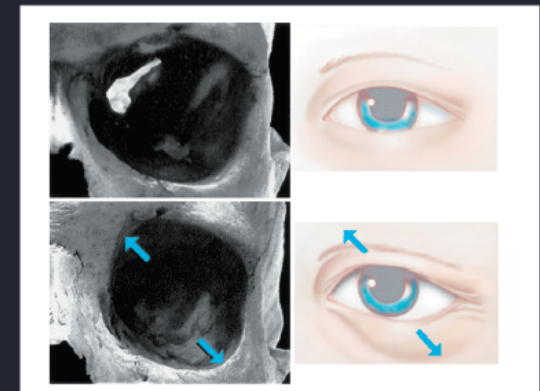
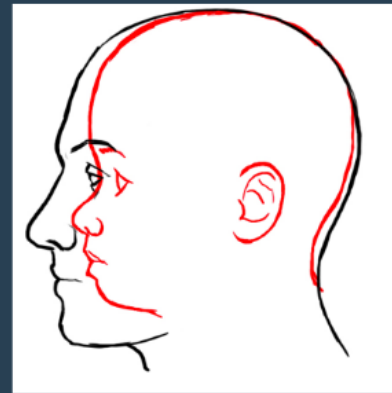

Indián-Mexiko

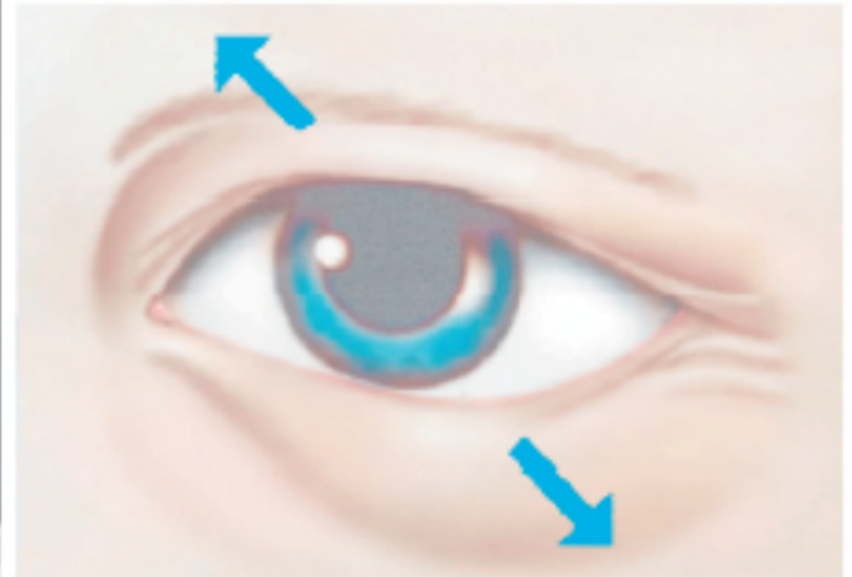
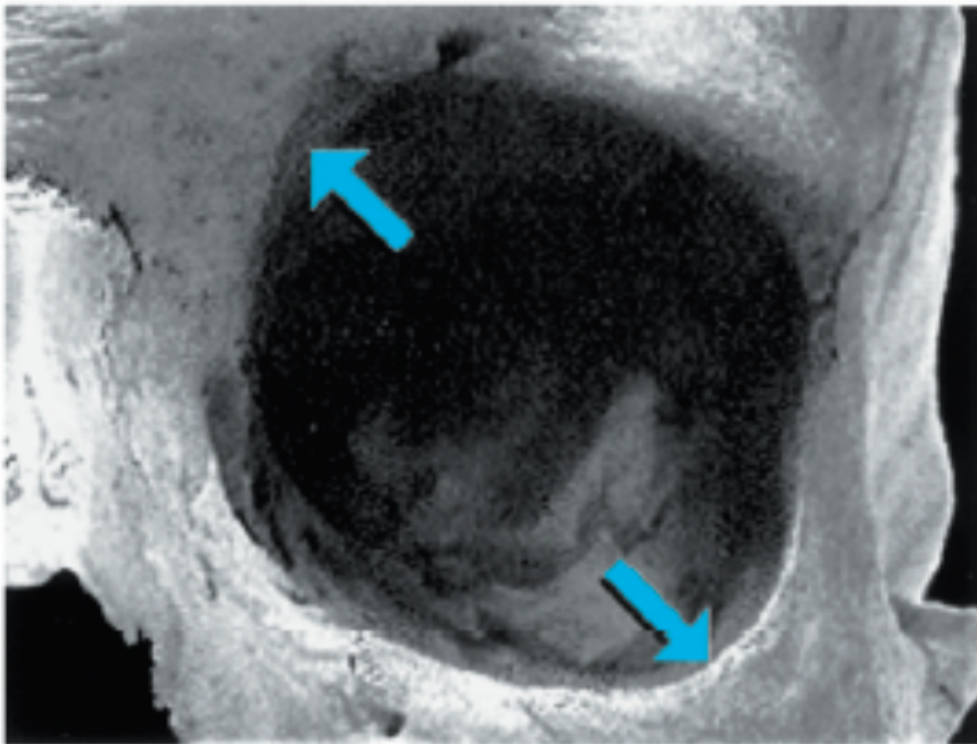
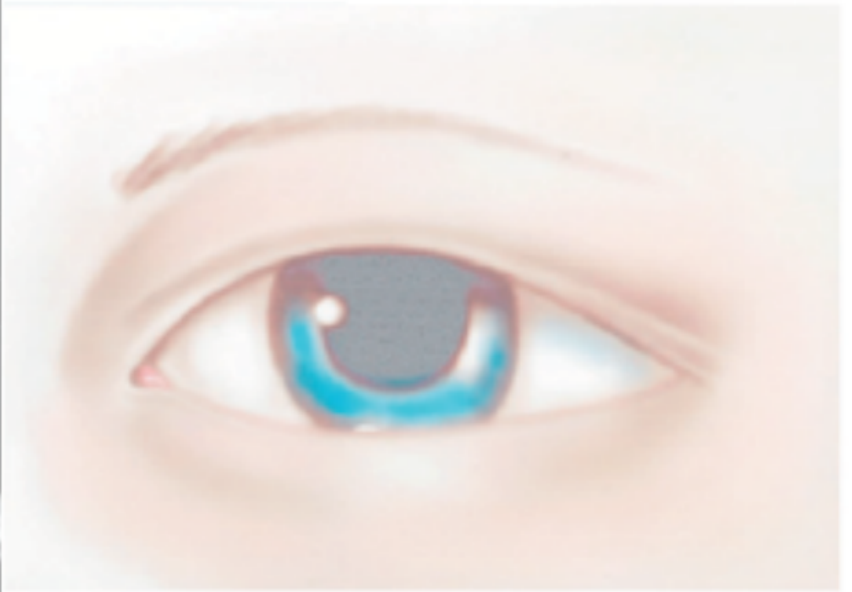
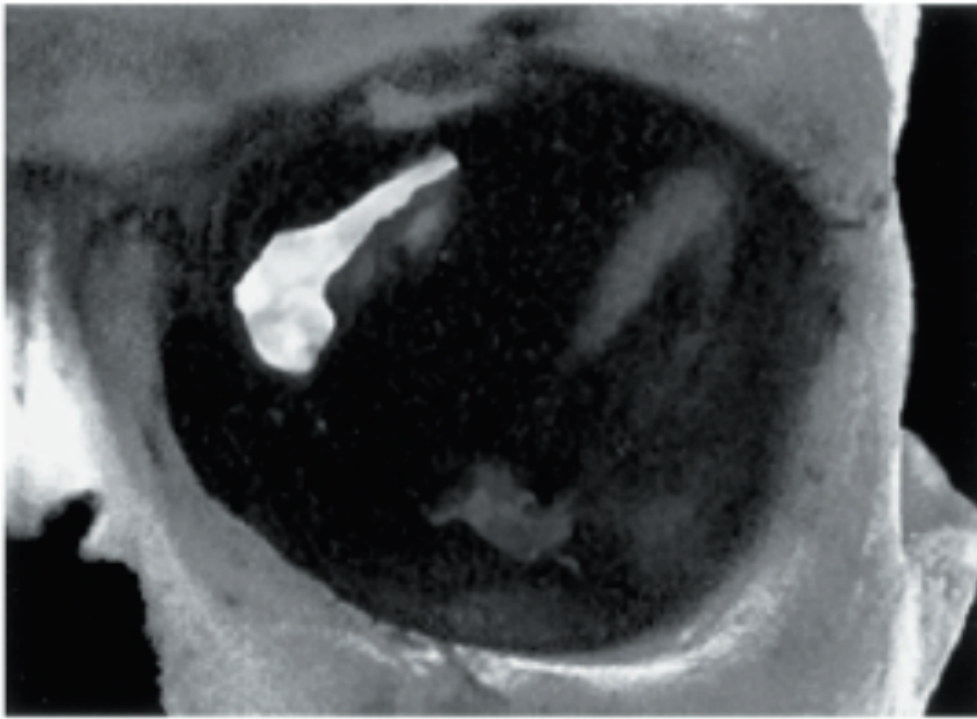

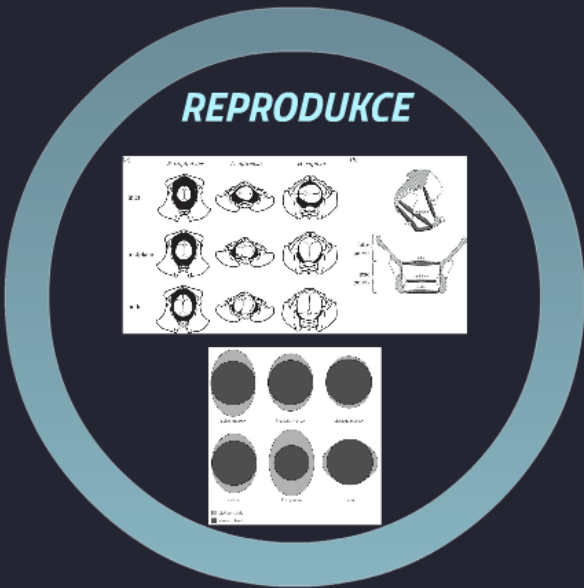
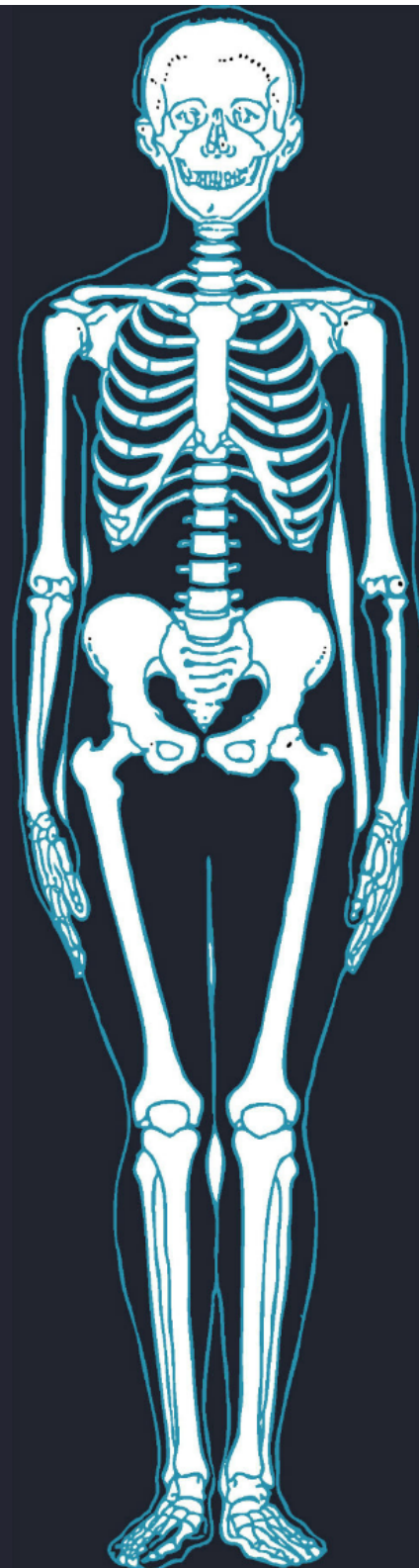
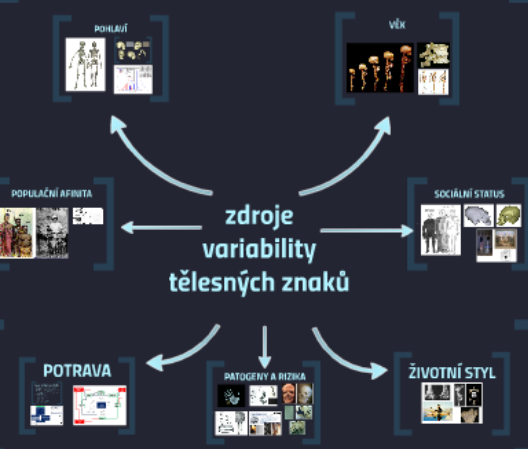
Ainu

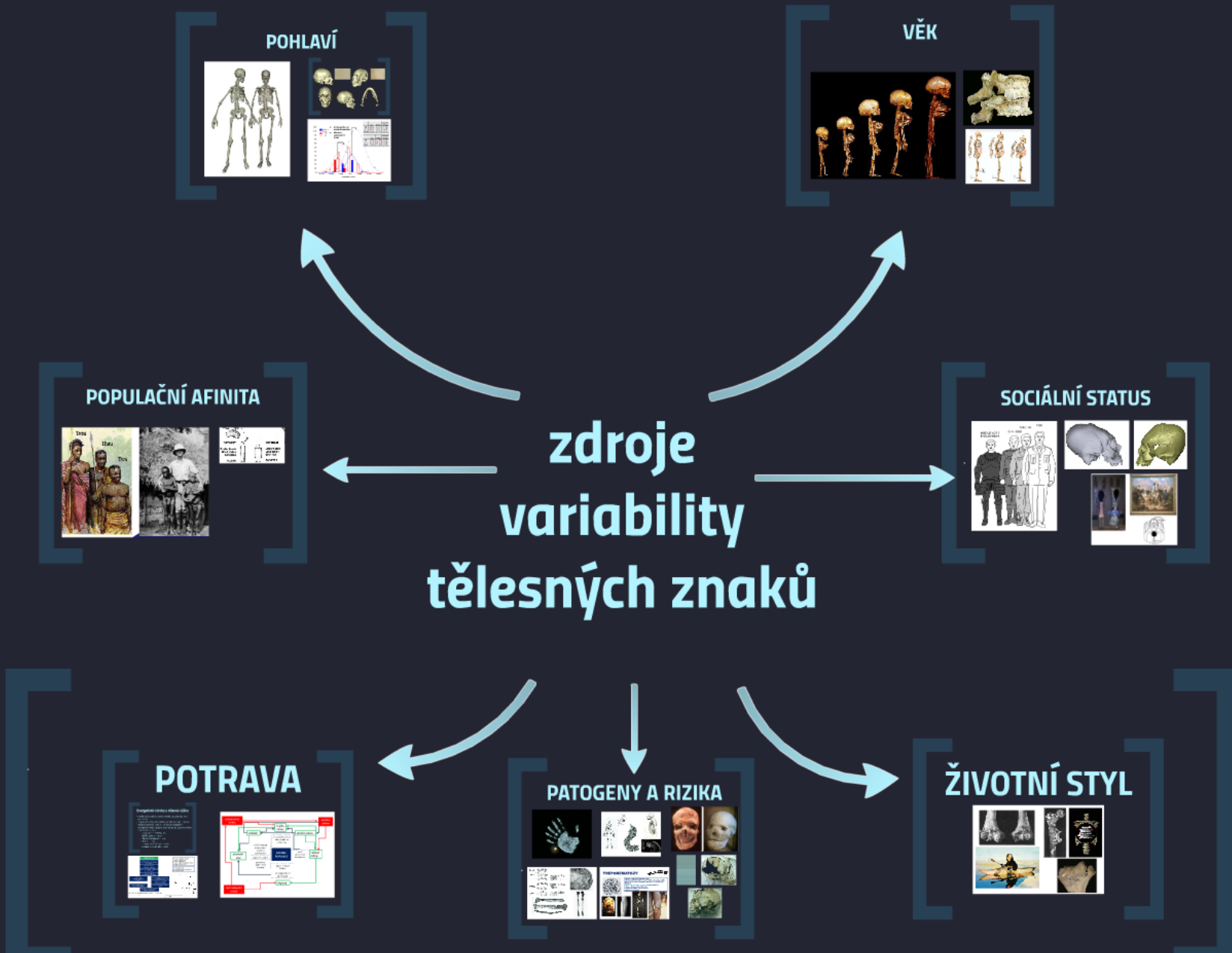
POSTUPNÁ HYPERMORFÓZA

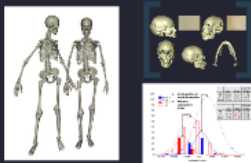

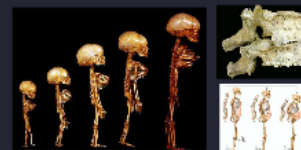

POHLAVÍ

VĚK

POPULAČNÍ AFINITA

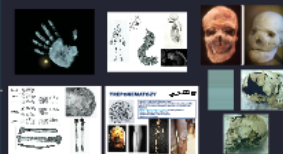
SOCIÁLNÍ STATUS

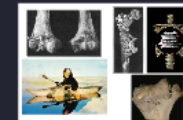
POTRAVA

PATOGENY A RIZIKA

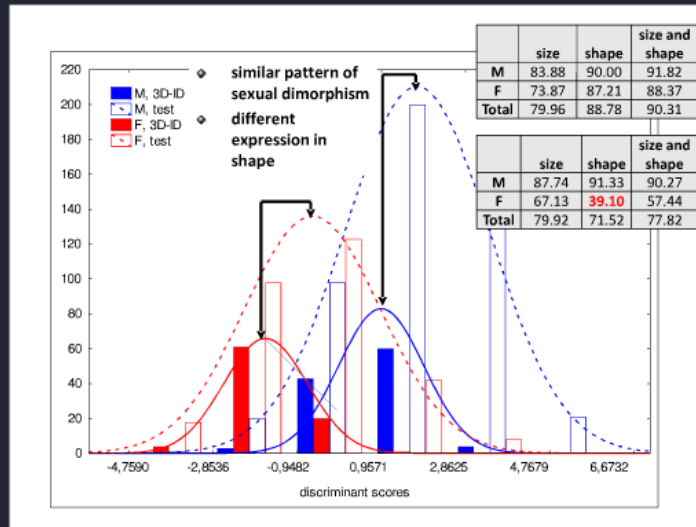
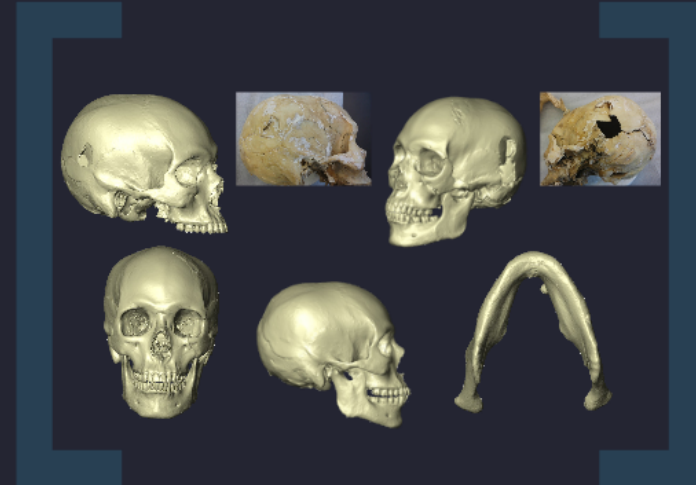
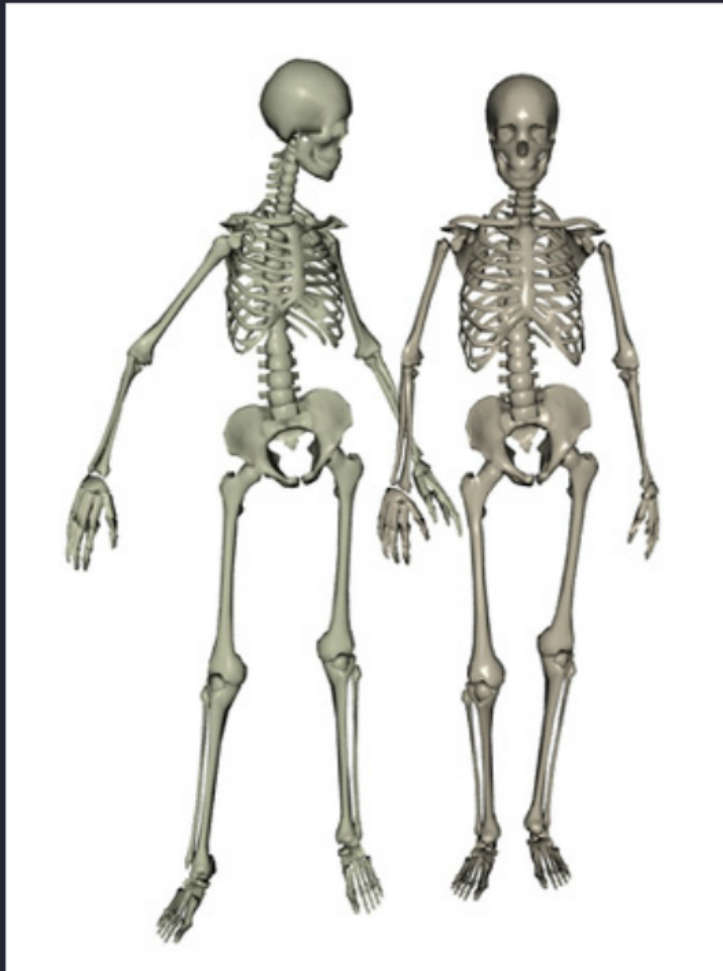

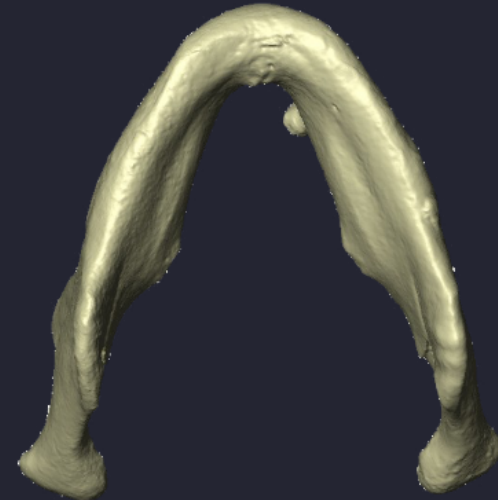
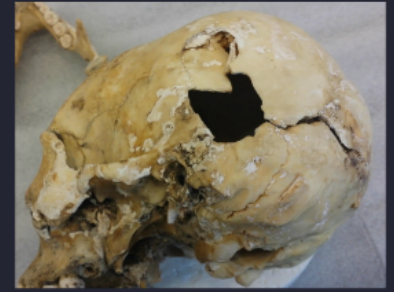
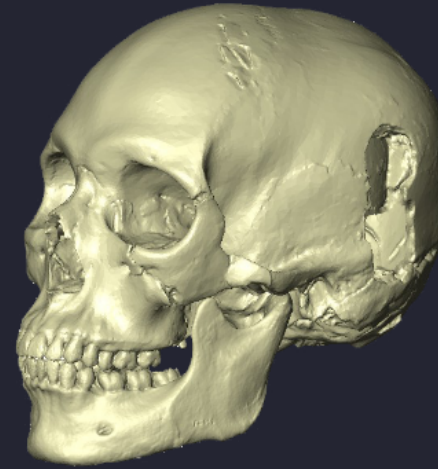
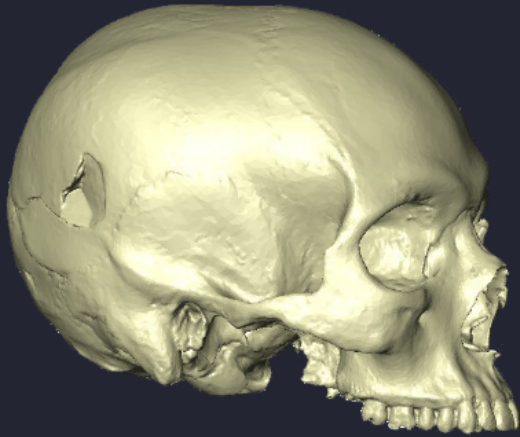
ŽIVOTNÍ STYL

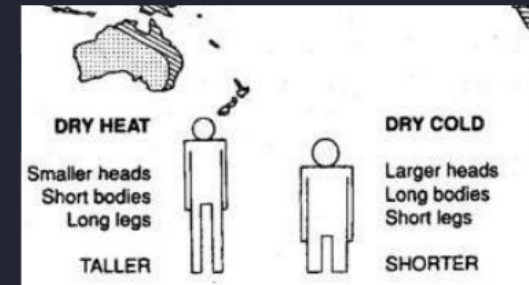
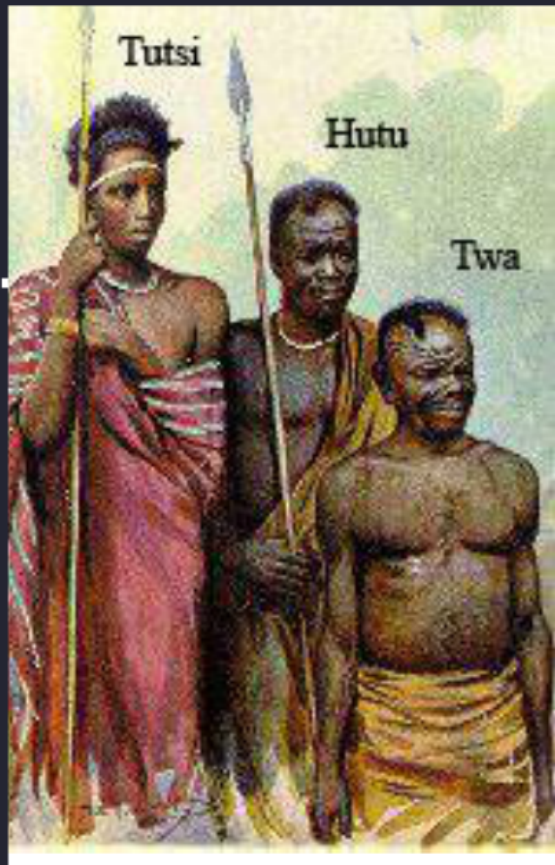

POHLAVÍ

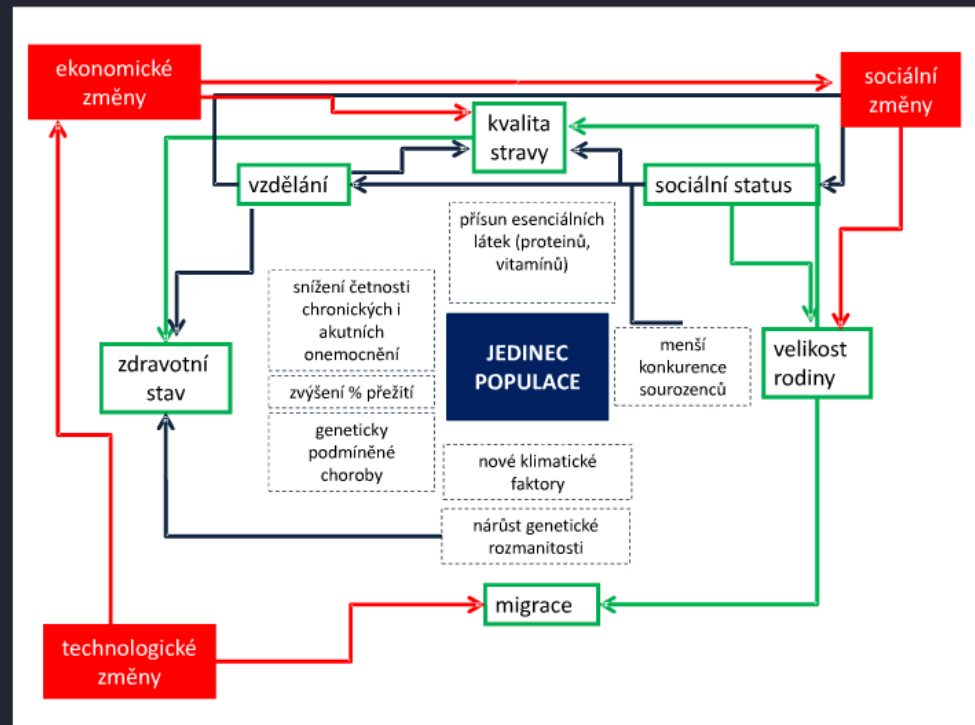
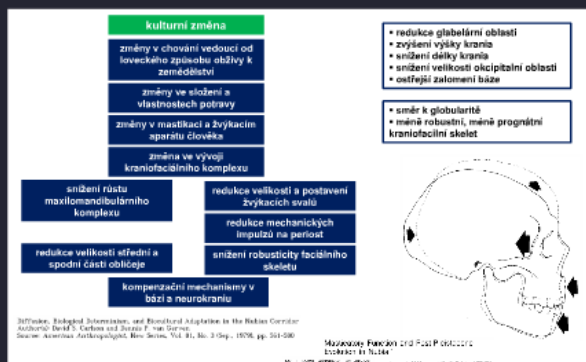
POPULAČNÍ AFINITA

POTRAVA

Energetické nároky a tělesná výška

- rozdíly s ekosystémy (sezónní rozdíly) a sociokulturním prostředím
- negativní korelace mezi BMR a průměrnou roční teplotou
- zvýšení nutričních nároků v arktických oblastech – energetické nároky spojené s termoregulací, sezónní změny cirkadiánních rytmů
  - Eskymáci – 15,36 MJ/den
  - keřští pastevci – 9,04
  - filipínské zemědělci – 13,8
  - říššové – 20,42
  - studenti UK (50.léta) – 14,64
  - studenti USA (90.léta) – 9,01

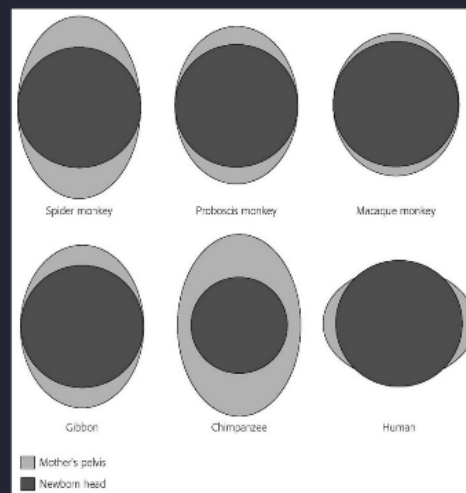
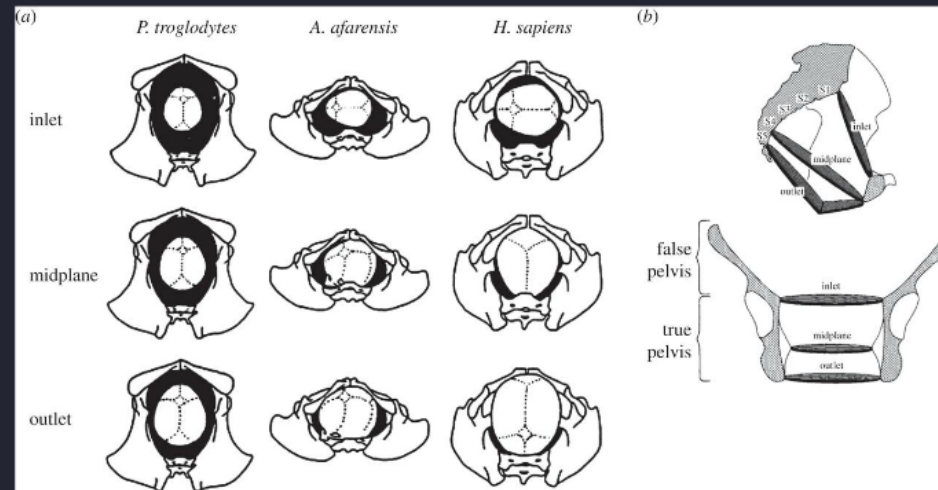
ŽIVOTNÍ STYL

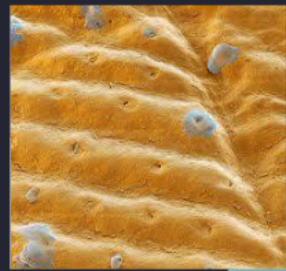
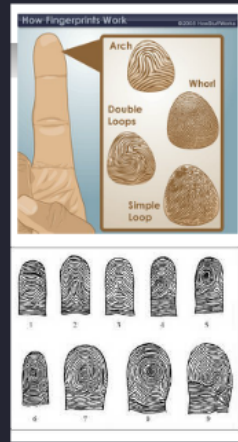
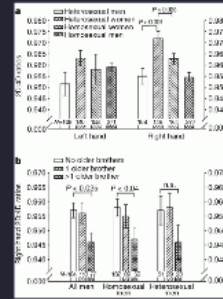
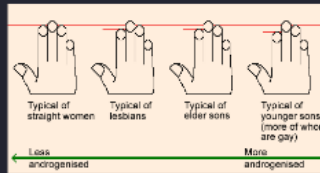
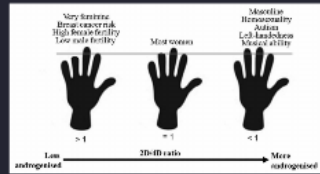
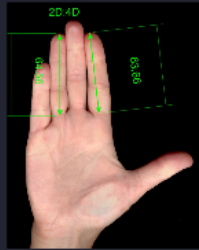

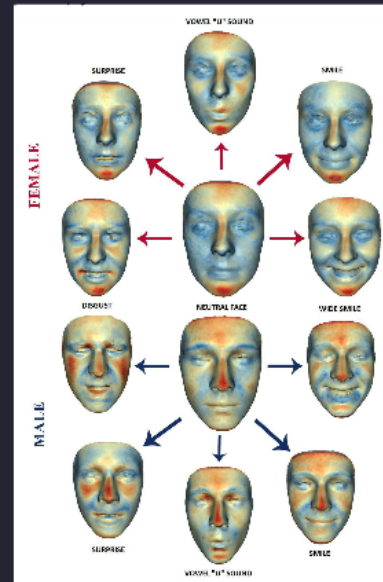
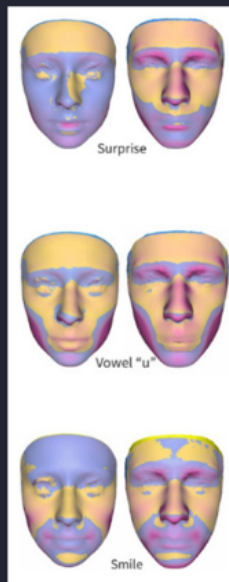
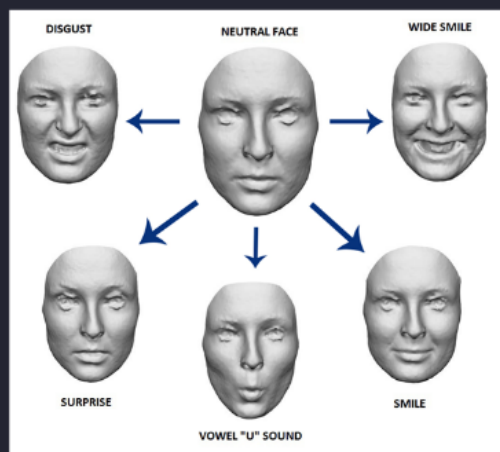
REPRODUKCE

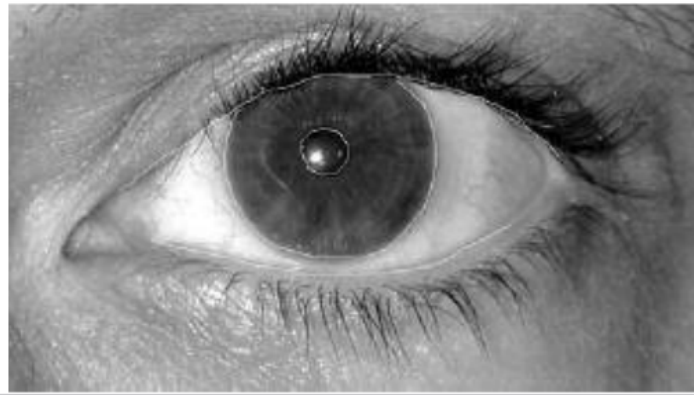

pleiotropní
efekt HOX
genů

DYNAMIKA TĚLESNÝCH ZNAKŮ

- tělesný pach
- nehtové lůžko
- kožní luminiscence
- mozkové vlny

